

Brusel 28. listopadu 2022
(OR. en)

15361/22

JEUN 180
SOC 655
EDUC 409
GENDER 195
DIGIT 225

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o podpoře mezigeneračního rozměru v oblasti mládeže s cílem podpořit dialog a sociální soudržnost

Delegace naleznou v příloze výše uvedené závěry ve znění schváleném Radou pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport na zasedání konaném ve dnech 28. a 29. listopadu 2022.

Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o podpoře mezigeneračního rozměru v oblasti mládeže s cílem podpořit dialog a sociální soudržnost

RADA A ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ, ZASEDAJÍCÍ V RADĚ,

UZNÁVAJÍCE, ŽE:

1. v rámci strategie Evropské unie pro mládež stanoví evropský cíl v oblasti mládeže č. 3 nazvaný „Inkluzivní společnosti“, že je třeba „[p]oskytnout více prostorů, příležitostí, zdrojů a programů na podporu dialogu¹ a sociální soudržnosti a k boji proti diskriminaci a segregaci“ a obecným cílem evropského cíle v oblasti mládeže č. 4 nazvaného „Informace a konstruktivní dialog“ je zajistit, aby se mladí lidé účastnili participativního a konstruktivního dialogu.
2. Evropský rok mládeže (2022) vychází ze stávajících možností na evropské, vnitrostátní, regionální a místní úrovni a uznává, že k zajištění toho, aby zájmy a potřeby mladých lidí byly patřičně zohledňovány v politických opatřeních ve všech oblastech politik, je zapotřebí posílení postavení, uznání, podpora a zapojení mladých lidí². Ukazuje se, že pro dosažení cílů evropského roku a zajištění jeho odkazu sociálně soudržným způsobem má klíčový význam mezigenerační rozměr politik mládeže.

¹ Pro účely těchto závěrů Rady se „dialogem“ rozumí „mezigenerační dialog“.

² Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2316 ze dne 22. prosince 2021 o Evropském roce mládeže (2022), Úř. věst. L 462/1.

3. Práce s mládeží má mimo jiné potenciál přispět k zapojení mladých lidí z různých prostředí a žijících v různých podmínkách, včetně mladých lidí s omezenými příležitostmi, do různých typů mezigeneračních projektů a činností a může sloužit jako cenný nástroj pro podporu mezigeneračního dialogu, mezigenerační solidarity a mezigenerační spravedlivosti, jakož i pro budování pozitivních vztahů mezi příslušníky různých generací.
4. Při podpoře mezigeneračního dialogu, spravedlivosti a solidarity mohou hrát důležitou úlohu rady mládeže, mládežnické organizace, struktury pro práci s mládeží, mládežnické sítě a neformální skupiny mladých lidí. Díky odborným a praktickým znalostem mládeže, na základě kterých se mládež profiluje jako expert,³ vytvářejí prostor pro experimentování a mohou přispět k nalezení inovativních řešení a forem mezigenerační spolupráce.
5. Pandemie COVID-19 a útočná válka Ruska vůči Ukrajině, která v Evropě v roce 2022 způsobila bezprecedentní příliv ukrajinských uprchlíků, ukázaly, jaký význam mají pro společnost dobrovolníci všech věkových kategorií, pokud jde o podporu společenské odolnosti v reakci na krizové situace. Mladí lidé, kteří se v členských státech během pandemie a v době přílivu uprchlíků věnovali dobrovolnické činnosti, prokázali svůj potenciál podporovat mezigenerační solidaritu a vytvářet mezigenerační vazby mezi mladými lidmi a ostatními věkovými skupinami⁴.
6. Mezigenerační dobrovolnictví spojuje mladší a starší osoby při vykonávání smysluplných a vzájemně prospěšných činností, programů a projektů, jež podporují solidaritu, hlubší porozumění a úctu mezi generacemi a pomáhají budovat soudržnější komunity.

³ Profilováním mládeže jako expert se rozumí přehled mladých lidí o tom, co se podle jejich zkušeností osvědčilo a dobře funguje.

⁴ Odpovědi členských států v pravidelně aktualizovaných dotaznících, které se týkaly opatření přijatých členskými státy v oblasti vzdělávání a mládeže během pandemie COVID-19 v rámci předsednictví HR, DE, PT a SI.

7. Digitální propast dokládá dlouhodobou nerovnost v rozvoji dovedností a poskytování přístupu k novým technologiím. V zelené knize Komise o stárnutí se uznává, že „[i]nvestice do rozvoje digitálních dovedností, rozvoje komunit a mezigenerační soudržnosti mohou zabránit zhoršování duševního zdraví a životních podmínek a snížit nerovnosti“⁵. Sdílení digitálních dovedností a znalostí je oblastí, v níž se mladí lidé mohou stát lídry a přispět k vytvoření intenzivnějšího pocitu mezigenerační vazby s lidmi, kteří jsou starší než oni⁶.
8. Cennými nástroji pro prosazování mezigeneračního dialogu a podporu mezigenerační solidarity v oblasti mládeže na místní, regionální, vnitrostátní a evropské úrovni mohou být programy a iniciativy EU, jako je Erasmus+, Evropský sbor solidarity, dialog EU s mládeží, Evropský rok mládeže 2022, Konference o budoucnosti Evropy, Nový evropský Bauhaus, jakož i evropské strukturální a investiční fondy (fondy ESI), včetně iniciativy ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve – stanovit si cíl, učit se, osvojit si dovednost, dosáhnout cíle) v rámci Evropského sociálního fondu plus a Nástroje Evropské unie na podporu oživení (NextGenerationEU). Odhodlání mladých lidí aktivně se zapojit do mezigeneračního dialogu a solidarity dokládají mimo jiné projekty založené na dobrovolnické a solidární činnosti.

⁵ Zelená kniha Komise o stárnutí: podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti, COM(2021) 50 final, Úř. věst. C 50, 27.1.2021, s. 21.

⁶ EURACTIV. Zvláštní zpráva: „Golden years: Opportunities for Europe’s ageing population“ (*Zlatá léta: příležitosti pro stárnoucí populaci Evropy*), 22. června 2022, s odkazem na Edwards Lifesciences: „Unifying Generations: Building the Pathway to Intergenerational Solidarity“ (*Spojení generací: budování cesty k mezigenerační solidaritě*), 21. června 2022.

9. Velmi důležitá je podpora mezigenerační spravedlivosti prostřednictvím politik týkajících se mládeže⁷ na všech úrovních, zejména ve venkovských, odlehlých, okrajových, méně rozvinutých oblastech a nejvzdálenějších regionech. Klesající zastoupení mladších generací v různých členských státech⁸ a „odliv mozků“ představují pro mnohé z těchto komunit vážnou výzvu, a proto je zásadní klást větší důraz na mezigenerační spravedlivost prostřednictvím vypracování podpůrných politik týkajících se mládeže⁹ s cílem zajistit soudržnost.
10. Při usnadňování mezigeneračního rozměru politik týkajících se mládeže a při provádění práce s mládeží je třeba zajistit genderovou rovnost¹⁰. To vyžaduje úsilí nejen ze strany vlád, ale i ze strany občanské společnosti, včetně mládežnických organizací, vůdčích představitelů mladé generace, pracovníků s mládeží, sdělovacích prostředků a soukromého sektoru.
11. Dialog EU s mládeží dává jakožto nejrozsáhlejší mechanismus pro zapojení mládeže v EU a ve struktuře společného řízení Rady Evropy možnost chápat mezigenerační dialog jako proces, jenž lidem z různých věkových skupin poskytuje prostor pro společné úvahy a společnou tvorbu. Na konferenci EU zaměřené na otázky mládeže, která se konala ve dnech 11. až 13. července 2022 v Praze, vyjádřili mladí lidé názor, že mezigenerační dialog by neměl nahradit přímý dialog mezi mládeží a tvůrci politik, ale měl by probíhat souběžně s ním,

⁷ Politiky týkající se mládeže jsou politiky, které ovlivňují život mladých lidí a jejichž nedílnou součástí je zlepšení životních podmínek a příležitostí mladých lidí a současně podpora rovných možností účastnit se hospodářského, sociálního a politického života.

⁸ EHK OSN. Informativní zpráva o stárnutí obyvatelstva č. 18, březen 2017.

⁹ Podpůrné politiky týkající se mládeže jsou založeny na posouzení potřeb mladých lidí a zabývají se různými aspekty veřejných politik, které nejsou zahrnuty v obecnějších politických dokumentech, jako je spokojenost, duševní zdraví, bydlení, přístup k infrastruktuře nebo službám atd.).

¹⁰ Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 tvoří rámec pro práci Evropské komise v oblasti genderové rovnosti a stanoví politické cíle a klíčová opatření pro období 2020–2025. Sdělení Komise, COM(2020) 152 final.

SE DOMNÍVAJÍ, ŽE:

12. je důležité podporovat jak dialog mezi mladými lidmi navzájem, tak dialog mezi mladými lidmi a staršími generacemi. Sdílení zkušeností a kompetencí různých generací má značný přínos a přispívá k budování pokojných a soudržných společností založených na vzájemné úctě, empatii, solidaritě a porozumění potřebám všech věkových skupin.
13. Zapojení mladých lidí do mezigeneračního dialogu a do projektů mezigenerační solidarity, včetně dobrovolnické činnosti, mladým lidem umožňuje získat průřezové kompetence a sociální dovednosti, které lze uplatnit v jiných sférách života. Aktivní zapojení různých generací do mezigeneračního dialogu přispívá k rozvoji interpersonálních dovedností a vzájemné přizpůsobivosti a pomáhá budovat odolnost společnosti a dobré životní podmínky prostřednictvím sociální angažovanosti, rozvoje sociálních vazeb a předcházení sociální izolaci.
14. K sociální soudržnosti přispívá podpora mezigenerační spravedlivosti prostřednictvím uceleného přístupu k rozvoji politik týkajících se mládeže, který je zaměřen na budoucnost. Tvůrci politik by za podpory výzkumných pracovníků, pracovníků s mládeží, mládežnických organizací, jiných odborníků¹¹ a dalších příslušných zúčastněných stran měli prokázat pevné politické odhodlání reagovat na nerovnosti uvnitř různých generací i mezi různými generacemi navzájem a řešit mezigenerační výzvy. Měli by mít přístup ke stávajícím vnitrostátním nebo evropským údajům a důkazům rozčleněným podle věku, jež monitorují nerovnosti mezi mladými lidmi z různých prostředí a mladými lidmi žijícími v různých podmínkách, a to ve všech věkových skupinách.

¹¹ Pro účely těchto závěrů Rady se „jiným odborníkem“ rozumí osoba, která je – v závislosti na odlišných vnitrostátních podmínkách – obvykle vnímána jako mentor, pedagog, akademický pracovník, instruktor nebo školitel a která tvůrcům politik, pracovníkům s mládeží a dobrovolníkům působícím v oblasti mládeže poskytuje odborné vedení nebo přípravu, jejichž cílem je umožnit, aby si osvojili dovednosti, které potřebují při výkonu zaměstnání nebo příslušných činností.

15. Tvůrci politik, mládežnické organizace včetně místních rad mládeže, mladí lidé, pracovníci s mládeží, vůdčí představitelé mladé generace, výzkumní pracovníci, pedagogové a další příslušné zúčastněné strany by ve vhodných případech měli zvážit další opatření a inovativní přístupy, jak v rámci rozhodovacích procesů propojit mladé lidi s ostatními věkovými skupinami.
16. Je třeba respektovat různorodost generací, pokud jde o různé individuální a skupinové rysy včetně duševních a fyzických schopností, socioekonomické podmínky, jakož i identity, s nimiž se ztotožňují, aby všechny generace měly rovnou příležitost plně a účinně se zapojit do mezigeneračního dialogu na všech úrovních rozhodování, jež ovlivňuje jejich osobní, profesní a společenský život.
17. Důležité je podporovat placené a dobrovolné pracovníky s mládeží v tom, aby ve své činnosti prosazovali a uplatňovali mezigenerační rozměr. Vzdělávání a odborná příprava placených a dobrovolných pracovníků s mládeží týkající se mezigeneračního rozměru by ve vhodných případech měly být upraveny tak, aby při vykonávání práce s mládeží a dobrovolnické činnosti byla podporována mezigenerační solidarita a spravedlivost.
18. Je třeba prozkoumat možnost zapojení výzkumných pracovníků do navrhování dlouhodobých strukturálních opatření na podporu mezigenerační solidarity a spravedlnosti, například prostřednictvím vypracování ukazatelů týkajících se mezigenerační rovnosti nebo prostřednictvím pravidelného zveřejňování výzkumných prací zabývajících se mezigenerační spravedlivostí.

19. Mladé Evropany mohou k podpoře zapojení jejich vrstevníků a starších osob do digitální transformace motivovat inovativní iniciativy v oblasti mezigeneračního dialogu zaměřené na rozvoj digitálních dovedností. Tyto iniciativy, jejichž cílem je posílit dovednosti komunit v oblasti digitální gramotnosti, mohou zmírnit osamělost členů komunity, přispět k jejich spokojenosti a zlepšit jejich sociální začlenění, a tak napomoci budování soudržných komunit.
20. Koncepce udržitelného rozvoje, která je součástí cílů udržitelného rozvoje OSN, jakož i potřeba posílit jeho sociální rozměr vyžadují aktivní zapojení občanů všech věkových skupin do budování bezpečných, inkluzivních a soudržných komunit. Společenské uznání různých potřeb a povinností různých věkových skupin lze posílit prostřednictvím akcí a dobrovolnických činností, které sdružují zástupce různých věkových skupin, a tak mladším a starším generacím poskytují příležitost k vzájemnému setkávání a výměně názorů na témata spojená s udržitelnou Evropou.
21. Pochopení generační rozmanitosti má významné dopady v oblasti budování kapacit pro rozvoj zdravých mezigeneračních vztahů a sociální soudržnosti. Příležitost zapojit se do mezigeneračního dialogu by v zájmu podpory dialogu mezi mladšími a staršími generacemi měly mít také děti, a to s cílem umožnit jim sdílený prožitek konstruktivního dialogu, a rozvíjet tak současně vzájemnou úctu a empatii již od raného věku,

VYZÝVAJÍ ČLENSKÉ STÁTY, ABY NA PŘÍSLUŠNÝCH ÚROVNÍCH:

22. zvyšovaly informovanost tvůrců politik o zohledňování mezigenerační spravedlivosti a zajistily jim důkazy, informace, údaje a další vhodné zdroje, jichž je zapotřebí k posílení rovnosti na základě věku při tvorbě politik;
23. zkoumaly možnosti, jak do strategií a politik v oblasti mládeže ve vhodných případech začlenit cíle a opatření, jež zohledňují mezigenerační rozměr. Tyto cíle a opatření by měly být vypracovány na základě znalostí, důkazů a osvědčených postupů a po konzultaci s různými skupinami mladých lidí, organizacemi, které je zastupují, a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami, aby bylo možné dosáhnout přiměřenějších a inkluzivnějších výsledků politik;
24. v úzké spolupráci s mládežnickými organizacemi, radami mládeže a místními, regionálními a vnitrostátními orgány a komunitami podporovaly a usnadňovaly konzultace s mladými lidmi a aktivní a smysluplné zapojení mladých lidí do rozvíjení, provádění a hodnocení mezigeneračního rozměru všech politik týkajících se mládeže;
25. usnadňovaly vytváření příležitostí a přístupných prostorů pro mladé lidi, aby se mohli zapojit do smysluplného mezigeneračního dialogu v rámci veřejných rozhodovacích procesů ve všech oblastech politik, které ovlivňují jejich život a dobré životní podmínky, a to prostřednictvím provádění cílených opatření, jež umožňují zapojení zejména mladých lidí s omezenými příležitostmi a nedostatečně zastoupených skupin mladých lidí;
26. zkoumaly způsoby, jak vytvořit prostor pro setkávání tvůrců politik, výzkumných pracovníků, pracovníků s mládeží a mladých lidí, aby mohli rozvíjet nástroje mezigeneračního dialogu, jako jsou soubory nástrojů pro mezigenerační dialog, a usnadňovaly rovný přístup k informacím o tom, jak se lze seznámit s názory mladých lidí prostřednictvím příležitostí k mezigeneračnímu dialogu;

27. využívaly příležitosti, které nabízí programy Evropský sbor solidarity a Erasmus+, k podpoře rozvoje a provádění strategií budování kapacit mládežnických organizací a mladých lidí, které pomáhají rozvíjet dobrovolnickou činnost v rámci komunit tím, že vytvářejí partnerství zohledňující rozmanitost celé komunity a potřeby různých generací;
28. prozkoumaly možnosti, jak by stávající rámce založené na kompetencích¹² pro formální a neformální vzdělávání, učení a odbornou přípravu v oblasti práce s mládeží mohly pomoci při zohledňování mezigeneračního rozměru v činnostech v oblasti práce s mládeží.

VYZÝVAJÍ ČLENSKÉ STÁTY A EVROPSKOU KOMISI, ABY V RÁMCI SVÝCH PŘÍSLUŠNÝCH PRAVOMOCÍ A NA PŘÍSLUŠNÝCH ÚROVNÍCH PŘI DODRŽENÍ ZÁSADY SUBSIDIARITY:

29. zkoumaly možnosti využití stávajících pokynů, souborů nástrojů¹³ a mechanismů, jako jsou panelové diskuse občanů¹⁴, na podporu začlenění rozměru mládeže do odvětvových politik, a zvýšily tak politickou soudržnost s cílem zajistit politiky a služby, jež budou lépe reagovat na potřeby mladých lidí;

¹² Rada Evropy, doporučení Výboru ministrů členským státům CM/Rec(2017)4 ohledně práce s mládeží.

¹³ OECD (2020), „Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for all Generations?“ (*Správa věcí veřejných ve prospěch mládeže, důvěry a mezigenerační spravedlnosti: je vhodná pro všechny generace?*), OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris or United Nations Youth Strategy, youth marker methodology, Youth 2030 Working with and for young people (*Pařížská strategie nebo strategie OSN pro mládež, metodika ukazatelů v oblasti mládeže, Mládež 2030 Práce s mladými lidmi a pro ně*).

¹⁴ Dokument COM(2022) 404 final: Panelové diskuse občanů umožňují, aby občané společně přemýšleli o tématech, která se jich týkají. Evropské panelové diskuse občanů byly například jedním z klíčových prvků Konference o budoucnosti Evropy. Stejně jako v případě této konference by účastníci měli být vybíráni náhodně. Jejich složení by však také mělo odrážet evropskou rozmanitost a demografii. Mladí lidé by měli tvořit třetinu účastníků. V případě potřeby bude do posouzení dopadů, které shrne výsledky těchto participativních a poradních procesů, začleněna „zpráva pro občany“. Pokud jsou všichni účastníci mladí lidé, jde o tzv. „test mládeže“. První z této nové generace panelových diskusí s občany bude zahájena v souvislosti s projevem o stavu Unie v roce 2022.

30. nadále využívaly stávajících participativních mechanismů a platform, jako jsou simulace zasedání parlamentu mládeže a politický dialog s tvůrci politik na místní, vnitrostátní, regionální a evropské úrovni, s cílem podpořit mezigenerační dialog mezi mladými lidmi a zúčastněnými stranami s rozhodovacími pravomocemi, a to na všech úrovních;
31. využívaly stávající síť a nástroje, mimo jiné síť Eurodesk a Evropský portál pro mládež, k podpoře šíření uživatelsky vstřícných informací o různých možnostech EU v oblasti rozvoje a provádění projektů a iniciativ na podporu mezigeneračního dialogu, mezigenerační solidarity a mezigenerační spravedlivosti;
32. v zájmu zlepšení sociální soudržnosti v místních komunitách usnadňovaly výměnu osvědčených postupů, které zahrnují společné zapojení mladších a starších občanů do solidárních činností a komunitního plánování, jak je toto zapojení rozpracováno mimo jiné v programech Erasmus+ a Evropský sbor solidarity, jakož i celoživotní učení prostřednictvím stávajících nástrojů a platform EU;
33. na podporu mezigeneračního dialogu, mezigenerační solidarity a mezigenerační spravedlivosti organizovaly činnosti vzájemného učení, jako jsou semináře, činnosti v oblasti vzájemného učení vrstevníků nebo jiné příslušné formy spolupráce mezi zúčastněnými stranami z různých oblastí politik, mladými lidmi a mládežnickými organizacemi;
34. v mezích stávajícího finančního rámce a programů podporovaly a pokud možno zkoumaly možnosti vytváření prostorů a iniciativ pro mladé lidi. V zájmu posílení sociální soudržnosti jim umožnily, aby rozvíjeli činnosti, které podporují mezigenerační dialog, a aby se do těchto činností zapojili.

VYZÝVAJÍ EVROPSKOU KOMISI, ABY V SOULADU SE ZÁSADOU SUBSIDIARITY:

35. podporovala součinnost mezi politikou mládeže a dalšími politikami a programy týkajícími se mládeže s cílem splnit cíle strategie EU pro mládež, mimo jiné evropské cíle v oblasti mládeže č. 3 „Inkluzivní společnosti“ a č. 4 „Informace a konstruktivní dialog“, přičemž konkrétní cíle v rámci evropského cíle č. 4 zahrnují dialog a sociální soudržnost, jakož i možnost zapojit se do ohleduplného a nenásilného dialogu;
36. zdůrazňovala úlohu koordinátora EU pro mládež při zvyšování informovanosti o tom, že mezigeneračními hledisky je třeba se zabývat ve všech příslušných oblastech politik;
37. usnadňovala výměnu osvědčených postupů mezi členskými státy v oblasti podpory mezigeneračního dialogu a mezigenerační solidarity využíváním Evropského portálu pro mládež, portálu wiki zaměřeného na mládež a programů a iniciativ EU, jako je Erasmus+, Evropský sbor solidarity, Kreativní Evropa a Nový evropský Bauhaus.

VYZÝVAJÍ VŠECHNY SUBJEKTY ZAPOJENÉ DO ČINNOSTÍ EVROPSKÉ SPOLUPRÁCE
V OBLASTI MLÁDEŽE, ABY:

38. podporovaly Evropský den mezigenerační solidarity, který se od roku 2009 každoročně slaví 29. dubna a poskytuje Unii vhodnou příležitost k tomu, aby obnovila svůj závazek posilovat solidaritu a spolupráci mezi generacemi s cílem prosazovat spravedlivou a udržitelnou společnost¹⁵;
39. podněcovaly mezigenerační dialog s cílem bojovat proti diskriminaci a stereotypizaci na základě věku prostřednictvím setkávání různých věkových skupin, což jim umožní, aby se lépe poznaly, učily se od sebe navzájem a spolupracovaly v každodenním životě;
40. společně usilovaly o uskutečnění evropského cíle v oblasti mládeže č. 4 tím, že zapojí různé generace formou společných činností zaměřených na účast místních komunit v boji proti cíleným dezinformačním a propagandistickým kampaním. Ve vhodných případech by měly být vyhodnoceny programy mediální gramotnosti zaměřené na budování odolnosti společnosti vůči cíleným dezinformačním a misinformačním kampaním a mělo by se zvážit rozšíření těchto programů v prostředí formálního vzdělávání i neformálního učení. To je obzvláště důležité v kontextu dezinformačních a misinformačních kampaní v krizové situaci, jako je tomu v případě pandemie COVID-19 a útočné války Ruska vůči Ukrajině v roce 2022.

¹⁵ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 940/2011/EU ze dne 14. září 2011 o Evropském roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity (2012), Úř. věst. L 246, 23.9.2011, s. 5.

a) REFERENČNÍ DOKUMENTY

Při přijímání těchto závěrů Rada a zástupci vlád členských států, zasedající v Radě, berou na vědomí tyto dokumenty:

- Doporučení Rady ze dne 5. dubna 2022 o mobilitě mladých dobrovolníků v rámci Evropské unie, Úř. věst. C 157 (2022).
- Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě – Podpora zapojení mladých lidí jakožto aktérů změn v zájmu ochrany životního prostředí, Úř. věst. C 159/07 (2022).
- Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roce mládeže (2022), Úř. věst. L 462, 28.12.2021.
- Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o ochraně a vytváření občanského prostoru pro mladé lidi, který usnadňuje smysluplnou účast mládeže, Úř. věst. C 501 1/04 (2021).
- Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o posilování víceúrovňové správy v rámci podpory účasti mladých lidí v rozhodovacích procesech, Úř. věst. C 241/03 (2021).
- Evropská komise, Zelená kniha o stárnutí: Podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti, COM(2021) 50 final.
- Závěry Rady o začleňování problematiky stárnutí do veřejných politik, 6976/21 (2021).

- Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o podpoře demokratické informovanosti a demokratické angažovanosti mladých lidí v Evropě, Úř. věst. C 415/09 (2020).
- Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě: Více příležitostí pro mladé lidi ve venkovských a odlehlých oblastech, Úř. věst. C 193/06 (2020).
- Usnesení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě, kterým se stanoví pokyny pro řízení dialogu EU s mládeží – Strategie Evropské unie pro mládež na období let 2019–2027, Úř. věst. C 189, (2019).
- Usnesení Rady Evropské unie a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže: strategie Evropské unie pro mládež na období 2019–2027, Úř. věst. C 456, (2018).
- Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity (2012), Úř. věst. L 246/5 (2011).
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Nový evropský Bauhaus, Estetika, udržitelnost, pospolitost“, COM(2021) 573.
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Strategie EU pro práva dítěte“, COM(2021) 142 final.

- Evropská rada pro zahraniční vztahy, informativní zpráva „Europe’s invisible divides: How covid-19 is polarising European politics“ (Neviditelné rozdělení Evropy: jak COVID-19 polarizuje evropskou politiku), září 2021.
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025“, COM(2020) 152.
- Evropská komise, Mapping study on the intergenerational dimension of sport: final report to the European Commission (Mapovací studie o mezigeneračním rozměru sportu: závěrečná zpráva pro Evropskou komisi), Úřad pro publikace, 2020.
- Evropská komise, Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv.
- Evropská komise, Evropský pilíř sociálních práv – 20 zásad.
- OECD, Doporučení Rady o vytváření lepších příležitostí pro mladé lidi OECD/LEGAL/0474, 10. 6. 2022.

- Zpráva OECD „Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for all Generations?“ (Správa věcí veřejných ve prospěch mládeže, důvěry a mezigenerační spravedlnosti: je vhodná pro všechny generace?), 22. 11. 2020.
- Zpráva OECD „Youth and Covid-19: Response, Recovery and Resilience“ (Mládež a covid-19: reakce, obnova a odolnost), 11. 6. 2020.
- Evropská komise, pracovní dokument útvarů Komise, Pokyny pro zlepšování právní úpravy, SWD(2021) 305 final, 3. 11. 2021.
- OSN, „Youth Strategy Youth 2030: Working with and for young people“ (Strategie pro mládež „Mládež 2030“: pracovat s mladými lidmi a v jejich zájmu).
- Deležan Tomáš, „Derailing modern democracies: the case of youth absence from an intergenerational perspective“ (Vykolejení moderních demokracií: případ absence mládeže z intergenerační perspektivy), Annales, 2018.
- Deležan Tomáš, „Intergenerational dialogue for democracy“ (Mezigenerační dialog pro demokracii), diskusní dokument, International IDEA 1/2017.
- Dopis „Rodičů za budoucnost v Evropě“ adresovaný orgánům EU, 12. června 2020.

b) DEFINICE HLAVNÍCH KONCEPTŮ PRO ÚČELY TĚCHTO ZÁVĚRŮ

„Podporou mezigeneračního rozměru při tvorbě politik mládeže a při práci s mládeží“ se rozumí podpora mezigeneračního dialogu, mezigenerační solidarity a mezigenerační spravedlnosti/spravedlivosti v oblasti mládeže v rámci mandátu strategie EU pro mládež na období 2019–2027 prostřednictvím:

- inovativních meziodvětvových politik mládeže (například stanovení mezigeneračního rozměru jako jedné z horizontálních priorit, pilířů nebo strategických či operačních cílů v dokumentech týkajících se politiky mládeže), které podporují dialog v rozhodovacích procesech s cílem umožnit mladým lidem, aby měli stejné slovo při rozhodnutích, která ovlivňují jejich život, a prosazovat tak věkovou rozmanitost a věkovou spravedlivost ve veřejném životě na místní, regionální, vnitrostátní a evropské úrovni;
- obohacení práce s mládeží začleněním mezigenerační solidarity a mezigeneračního dialogu do činností v oblasti práce s mládeží a dobrovolnických činností.

„Mezigeneračním dialogem“ interaktivní a bezpečný participativní prostor nebo příležitost, která spojuje mladší a starší generace za účelem vytváření společných znalostí a kolektivních zkušeností. Lze jej vést prostřednictvím různých mechanismů (např. průzkumů, setkání, kulatých stolů, panelových diskusí s občany, fór nebo poradních sborů) s cílem dosáhnout vysoké úrovně informovaného občanství, sdíleného rozhodování a začlenění mezigenerační spravedlivosti a zásad spravedlnosti do různých úrovní správy.

„Mezigenerační rovností“ se rozumí poskytování stejné úrovně příležitostí a pomoci všem věkovým skupinám ve společnosti. Zajišťuje, aby všechny věkové skupiny měly stejná práva a povinnosti.

„Mezigenerační spravedlivostí“ se rozumí uznání toho, že různé věkové skupiny mají odlišné potřeby a že nerovnováhy je třeba upravit. Tento proces je nepřetržitý a vyžaduje, aby byly identifikovány a překonány úmyslné i neúmyslné překážky vyplývající z nevědomé předpojatosti nebo systémových struktur. Spravedlivost znamená poskytování různých úrovní podpory a pomoci v závislosti na konkrétních potřebách nebo schopnostech různých věkových skupin. Zajišťuje, aby všechny věkové skupiny měly k dispozici zdroje, které potřebují k tomu, aby měly přístup ke stejným příležitostem.

„Mezigenerační spravedlností“ se rozumí spravedlnost mezi generacemi, založená na myšlence, že „snaha současné generace o blahobyt by neměla omezovat příležitosti k dobrému a důstojnému životu pro generace následující“ (Organizace spojených národů, 2013¹⁶). V rámci těchto závěrů Rady odkazuje mezigenerační spravedlnost na vztahy mezi současnými generacemi, tj. mezi generacemi mladšími a staršími.

„Mezigenerační solidaritou“ se rozumí vzájemná podpora a spolupráce mezi různými věkovými skupinami s cílem dosáhnout stavu společnosti, kdy lidé všech věkových kategorií hrají svou úlohu v souladu se svými potřebami a schopnostmi a mohou mít rovný prospěch z hospodářského a sociálního pokroku své komunity.

¹⁶ Organizace spojených národů, Intergenerational solidarity and the needs of future generations (*Mezigenerační solidarita a potřeby budoucích generací*), Zpráva generálního tajemníka A/68/322, 2013.

c) SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY O VNITROSTÁTNÍCH KONZULTACÍCH V RÁMCI DEVÁTÉHO CYKLU DIALOGU EU S MLÁDEŽÍ:

Konzultační fáze devátého cyklu dialogu EU s mládeží (EUJD9) probíhala od ledna do srpna 2022. Toto shrnutí výsledků uvedeného dialogu zahrnuje konzultační činnosti prováděné vnitrostátními pracovními skupinami, příspěvky mezinárodních nevládních mládežnických organizací, které se uvedeného dialogu zúčastnily, a výsledky konference zaměřené na otázky mládeže EUJD9, konané v Praze (Česká republika)¹⁷. Zpracovány jsou rovněž výsledky shromažďování osvědčených postupů v polovině období¹⁸.

Výsledky dílčího tématu 1: „Informace a vzdělávání“

Podle názoru mladých lidí, kteří se konzultací účastnili, by zdroje informací a příležitosti dozvědět se o změně klimatu měly:

- být uzpůsobené mladým lidem, přístupné a dostupné v různých formátech a jazycích;
- ukazovat relevantnost změny klimatu pro životy různých skupin mladých lidí;
- být komplexní, důvěryhodné a vědecky podložené, měly by zahrnovat celou řadu environmentálních témat a poukazovat na politické procesy a vývoj v oblasti udržitelnosti;
- zdůrazňovat vazby mezi změnou klimatu a nerovnostmi, o nichž mnoho mladých lidí při konzultacích nevědělo;

¹⁷ Konference EU zaměřená na otázky mládeže v rámci EUJD9, která se konala v Praze (Česká republika). Závěrečná zpráva z konference: Úvahy o udržitelnosti a inkluzi, 25. července 2022.

¹⁸ Zpráva EUJD9 v polovině období. Osvědčené postupy a konzultační postupy, 30. června 2022.

- jít nad rámec sdílení informací a snažit se motivovat mladé lidi k tomu, aby jednali v zájmu udržitelnosti, mimo jiné prostřednictvím politické činnosti a tím, že budou činit rozhodnutí odpovídající udržitelnému životnímu stylu, a dát jim možnost, aby takto jednali;
- vyhýbat se „apokalyptickým vizím“, které vzbuzují pocit beznaděje a mají dopad na duševní zdraví mladých lidí.

Bylo navrženo, aby v zájmu posílení vzdělávacích příležitostí v oblasti udržitelnosti byly lépe využívány školy a aby bylo toto téma zahrnuto do vzdělávacích programů. Ačkoliv školy byly nejčastěji navrhovaným fórem pro tyto účely, jako příznivé vzdělávací prostředí byla označena i občanská společnost, mládežnické kluby, mládežnické organizace, digitální nástroje a programy vzájemného učení. Bylo poukázáno na potřebu financování práce s mládeží a mládežnických organizací s cílem rozšířit vzdělávací příležitosti související s udržitelností.

Výsledky dílčího tématu 2: „Činnost a posílení postavení“

Účastníci konzultací obecně zastávali názor, že tvůrci politik a političtí činitelé prokázali nedostatečnou činnost v oblasti udržitelnosti a životního prostředí a že mladí lidé mají velmi omezené možnosti, jak zajistit, aby činitelé s rozhodovací pravomocí nesli za tato témata odpovědnost. Panoval pocit nedůvěry a nespokojenosti vůči politikům. Mnozí mladí lidé, ne však všichni, dokázali určit různé dostupné participativní mechanismy (např. protesty, petice, organizace občanské společnosti). Obecně však převládal názor, že žádný z těchto mechanismů nepřinesl změnu v oblasti udržitelnosti, a to z důvodu nečinnosti příslušných tvůrců politik. Žádný konkrétní typ mechanismu nebyl obecně označen za efektivnější. Mladí lidé zapojení do formálních struktur (např. rady mládeže, poradní rady) uvedli, že tyto struktury mají určitý vliv, pokud jsou začleněny do tvorby politik. Mnoho mladých lidí však o existenci těchto struktur nevědělo. Panoval názor, že možnosti, jak přimět činitele s rozhodovací pravomocí k odpovědnosti, lze posílit tím, že se:

- tvůrci politik zavážou k rozsáhlejšímu opatřením založeným na výsledcích participativních mechanismů;

- zlepši dostupnost participativních mechanismů, přičemž se zajistí, aby se zaměřovaly na problémy marginalizovaných skupin i na záležitosti většiny, a mladým lidem na okraji společnosti se umožní, aby zastávali vedoucí úlohy;
- zvýší počet příležitostí k účasti v oblasti udržitelnosti, zejména pokud jde o neformální a pravidelný dialog s volenými zástupci;
- podpoří a budou hájit rady mládeže navýšením zdrojů, zřízením většího počtu místních rad mládeže a zajištěním legislativní podpory.

Výsledky dílčího tématu 3: „Správa věcí veřejných a řízení“

Konference EU zaměřené na otázky mládeže v rámci EUYD9, které proběhly ve Francii a v České republice, a neformální zasedání ministrů konané dne 22. ledna 2022 ve Štrasburku odhalily obavy mladých lidí ohledně toho, aby mladí lidé nebyli zapojováni pouze formálně (tzv. youth washing). Mladí lidé, kteří se účastnili konzultační fáze, nebyli s tímto pojmem příliš obeznámeni, ale v praxi se s tímto jevem už mnohdy setkali.. Panoval názor, že zapojování mladých lidí z formálních důvodů je takový druh spolupráce mezi politiky nebo tvůrci politik a mladými lidmi, který navzdory očekáváním neumožňuje dosáhnout politické změny. Z konzultací vyplynulo, že participativní mechanismy mohou omezit takovéto zapojování tím, že:

- se zvýší transparentnost a zviditelnění tím, že se mladým lidem poskytnou jasné informace o proveditelnosti realizace jejich požadavků a zajistí se, aby byly závazky tvůrců politik veřejně zaznamenávány a prosazovány;
- jsou mladým lidem poskytovány informace a zpětná vazba o opatřeních přijatých tvůrci politik v návaznosti na participativní aktivity, přičemž tvůrci politik veřejně informují o provedených změnách nebo odůvodňují neprovedení změn ve stanovených lhůtách a zapojují se do probíhajícího dialogu s mladými lidmi;
- vytvořením stálejších a pevnějších vazeb mezi participativními mechanismy a odvětvími politiky souvisejícími s udržitelností.

Výsledky dílčího tématu 4: „Mobilita a solidarita“

V rámci konzultace byla mladým lidem z různých marginalizovaných prostředí položena otázka, co by jim umožnilo využívat celounijních příležitostí v oblasti mobility souvisejících s životním prostředím. Hlavním problémem byly překážky – nebo vnímané překážky – finanční povahy. Mezi ně patřily přímé náklady, nemožnost přerušit zaměstnání nebo riziko ztráty sociální pomoci. Určitou roli hrály i jazykové bariéry a nedostatek dostupných informací o těchto příležitostech. Někteří mladí lidé vnímali příležitosti v oblasti mobility v EU jako něco, co není určeno mladým lidem z jejich prostředí. Jedním z faktorů byla také tendence soustředit se spíše na bezprostřední životní potřeby nebo místní otázky než na témata týkající se životního prostředí. Konzultovaní mladí lidé dospěli k závěru, že je třeba:

- snížit hranice pro přístup k uvedeným příležitostem odstraněním nákladů, nabídkou krátkodobých (dvou až třídních) příležitostí, zjednodušením administrativních postupů a navazováním kontaktů přímo prostřednictvím škol nebo místních projektů;
- navýšit finanční prostředky a zvýšit podporu pro organizace, které prosazují projekty v oblasti mobility a solidarity;
- zaměřit se na místní environmentální iniciativy, které jsou spojeny s komunitami marginalizovaných mladých lidí a mají na ně dopad;
- zvýšit publicitu a osvětu, včetně poskytování příležitostí v oblasti mobility spojených se školami, jakož i prostřednictvím spolupráce s organizacemi, odborníky a předchozími účastníky, kteří mají s mladými lidmi v marginalizovaných podmínkách „vztah založený na důvěře“;
- zdůrazňovat osobní přínosy vyplývající z účasti, zejména pokud jde o zaměstnatelnost a pracovní dovednosti, a zvýšit atraktivitu příležitostí;
- poskytovat flexibilní, vysoce kvalitní a profesionální podporu, která dokáže uspokojit různé potřeby v oblasti přístupnosti, včetně poskytování zdrojů organizacím, které pracují s mladými lidmi v marginalizovaných podmínkách, s cílem podpořit příležitosti v oblasti environmentální mobility.

Výsledky dílčího tématu 5: „Přístup k infrastruktuře“

Za jeden z klíčových faktorů, které mladým lidem brání volit si udržitelnější způsob života, byla označena finanční omezení. Konzultovaní účastníci vyzvali k rozvoji udržitelné infrastruktury, která bude pro mladé lidi cenově dostupná. Rovněž bylo poukázáno na všeobecný nedostatek infrastruktury ve venkovských oblastech. Mezi druhy požadované infrastruktury patřily:

- cenově dostupná a kvalitnější veřejná doprava spolu s rozvojem bezpečnější cyklistické infrastruktury, které se ve srovnání s používáním automobilů stanou reálnou volbou;
- finančně dostupné možnosti bydlení, neboť mladí lidé uvedli, že finanční překážky jsou pro ně důležitým faktorem, který při výběru bydlení ztěžuje zohledňování udržitelnosti;
- zelenější, otevřenější veřejná prostranství a podpora energie z obnovitelných zdrojů;
- cenově dostupné udržitelné potraviny a varianty udržitelnější z hlediska spotřeby, včetně recyklace a opětovného použití. Pro mnoho mladých lidí byla tato otázka důležitá, neměla však tak vysokou prioritu jako jiné návrhy.

Na konferenci EU zaměřené na otázky mládeže konané v Praze byla určena úloha politiky mládeže a odvětví mládeže při podpoře účasti mladých lidí v oblastech politiky, jež bezprostředněji souvisí s infrastrukturou, jako je doprava, bydlení, územní plánování, energetika a zemědělství.

Výsledky průřezového tématu: „Mezigenerační dialog“

Konference EU zaměřená na otázky mládeže, která se uskutečnila v Praze, dospěla k závěru, že udržitelnost a inkluze nejsou „problematikou mládeže“, ale spíše otázkami, které se dotýkají celé společnosti. Z toho důvodu bylo konstatováno, že osvědčené postupy při tvorbě politik vyžadují mezigenerační dialog mezi všemi generacemi. V rámci konzultací EUYD9 nebyl mezigenerační dialog výrazně požadován, ale při prezentování tohoto tématu zúčastněným mladým lidem se této otázce dostalo určité podpory. Bylo uvedeno, že mezigenerační dialog má potenciál:

- legitimizovat obavy a úsilí mladých lidí v otázkách udržitelnosti a zajistit, že budou uznány;
- budovat vzájemnou solidaritu a podporu mezi generacemi;
- podporovat mezigenerační učení a umožnit mladým lidem ovlivňovat názory starších generací na udržitelnost.

Bylo konstatováno, že mezigenerační dialog by neměl nahrazovat stávající mechanismy zaměřené na účast mládeže ani přímý dialog mezi mladými lidmi a tvůrci politik, ale měl by probíhat souběžně s těmito činnostmi.
